

معاونت در جرم در حقوق جزائی فرانسه

قسمت اول - شرایط معاونت در جرم

اولاً - این معاونت در امر جنحه یا جنایت ناشی از يك امر مثبتی شده باشد (۳)

ثانیاً - ارادی بوده و عالماً و عامداً واقع شده باشد .
ثالثاً - بیکی از اجزاء منحصری که در قانون پیش بینی شده اتفاق افتاده باشد .

۳- تحریک و اغوا به عمل - اولین طریقه

معاونت در جرم که در ماده ۶۰ قانون مجازات پیش بینی شده عبارت از تحریک و اغوا به عمل است ولی برای اینکه قابل مجازات باشد بایستی بیکی از طرقی که در ماده مربوطه پیش بینی شده ارتکاب شده باشد به عبارتی اخیری این تحریک و اغوا ممکن است با دادن پیش کشی یا وعده یا تهدید یا سوءاستفاده از اختیارات یا تقلبات دیگری انجام شود بنابراین اگر منشاء تحریک و اغوا نصیحت به مجرم یا بیان مؤثری برای ارتکاب جنحه یا جنایت باشد تحریک و اغوا صادق نمیکند تحریک و اغوا که به علت سوءاستفاده از اختیارات واقع شده است ملازمه ندارد با آنکه شخصیکه سوءاستفاده از اختیارات خود کرده است مقام قانونی و رسمی داشته باشد کافی است که شریک جرم مجرم اصلی را بارتکاب جرم تحریک و اغوا کرده باشد درحالیکه از اقتدار و اختیارات معنوی که نسبت به او داشته است سوءاستفاده کرده باشد معنی تحریک و اغوا برسیاه دادن وعده آن است که شخصی تمهید نماید که مقداری وجه نقد به کسی بدهد بشرط آنکه بمشارالیه عمل معین و مشخصی را که نفساً جرم است مرتکب شود.

۴- دستور برای ارتکاب جرم - اشخاصیکه

برای ارتکاب عملی که جنحه یا جنایت محسوب میشود دستور ارتکاب به کسی بدهند معاون جرم شناخته میشوند

۱- قواعد عمومی - برای اینکه معاونت در

جرم وجود پیدا کند بایستی اولاً در جرم معاونت در عمل باشد (۱) ثانیاً جرم جنحه یا جنایت باشد (۲) در هر مورد محکمه بایستی عناصر مشکله معاونت در جرم را تصریح نموده و وجود آنها اثبات نماید .

دیوان عالی تمیز چنین بیان کرده است که طبق مفاد ماده ۱ قانون مجازات عمومی اعمالی که مجازات آنها در حد جنحه است خود آن اعمال نفساً جنحه میباشند اگرچه قصد ارتکاب در بعضی از اعمال مزبور نباشد و اعمالی که مجازات آنها در حد خلاف است خود آن اعمال نفساً خلاف محسوب میشوند بنابراین هر عملی که مجازات آن جریمه نقدی بیش از ۱۵ فرانک و حبس بیش از پنج روز باشد جنحه محسوب و تابع قواعد معاونت در جرم نیز خواهد بود بهمین نحو در مورد جرائم راه آهن و طب و دوا سازی و جنحه های مطبوعات که عمدتی نباشد و تحت قواعد معاونت در جرم بتمام جنایات و جنحه ها تعلق میگیرد در این باب استثنائی وارد نمیشود مگر در اعمالی که معاونت در جرم در مورد آنها تصویر نمیشود از قبیل ولگردی و غیره .

۲- عناصر عمومی - برای اینکه معاونت در

جرم واقع شده و قابل مجازات باشد کافی نیست که شرکت در امر جنحه یا جنایت در بین باشد باضافه بایستی :

(۱) تا بر این وقتیکه جنحه واقع نشده باشد معاونت در جرم نیز تحقق نییابد - در موردی نیز که عمل اصلی جرم تشخیص شود معاونت در جرم موضوع پیدا نمیکند

(۲) در این صورت باستثناء نص خاصی یا مقررات مخصوصی که در قوانین تصریح شده باشد در مورد خلاف معاونت در جرم مصداق پیدا نمیکند .

(قسمت اول ماده ۶۰)

۵- وسائل ارتکاب عمل - سومین طریقه معاونت در جرم عبارت است از اینکه اسلحه و آلات یا هر وسیله دیگری که برای ارتکاب جرم بکار رود تهیه نماید و علم داشته باشند که وسایل مزبور بایستی برای ارتکاب جرم بکار برده شود (قسمت دوم ماده ۶۰) کافی نیست شخصی که اسلحه یا آلات مزبور را تهیه کرده است دانسته باشد به اینکه ممکن است يك وقتى برای ارتکاب جنحه ای بکار رود بایستی بداند که اسلحه یا آلت مزبور را باین قصد میسازد که جنحه معینی ارتکاب شود.

اصطلاح اسلحه و آلت بایستی بدین معنی وسیع گامه گرفته شده و عموم از آن استنباط شود (۴).

۶- کمک و مساعدت - چهارمین طریقه معاونت در جرم عبارت است از اینکه با علم و اطلاع به مباشر یا مباشرین در قضا یا و مقدماتی که تهیه کرده اند یا ارتکاب را سهل کرده اند یا با مقدمات مزبور موجب ارتکاب عمل شده اند کمک یا مساعدت نمایند.

شرکت در جرم وجود پیدا نمیکنند مگر اینکه نه اولاً مقدمات و قضا یا اینکه آنها تشکیل میدهند یا قبل یا مقارن خود جرم باشند.

ثانیاً - کمک و مساعدت با علم و اطلاع شده باشد. ثالثاً - بوسیله عمل مثبتی ظاهر و بارز شده باشد نه اینکه عمل منفی یا امتناع از انجام امری سبب وقوع آن شده باشد.

۷- پناه دادن به بدکاران و مجرمین (Malfaiteurs)

ماده ۶۱ چنین بیان میکند « اشخاصی که رفتار و اعمال جنایتکاران و بدکاران را میدانند و اطلاع دارند که مشغول راه زنی و قیام بر علیه نظام حکومت یا امنیت عمومی بوده یا بر علیه اشخاص یا املاک تجاوزات مجرمانه مرتکب می شوند و به آنها مسکن و ماوا داده یا آنان را

(۴) تفاوت شده است که این قسم معاونت در جرم مثلاً نسبت بکسی که سفیر نوری به نائی میدهد که قرار داد جلی را بسازد تحقق پیدا میکند.

پناه میدهند و مکانی برای آنان تخصیص میدهند که اجتماع نمایند بمجازات معاونت در جرم محکوم میشوند.

چهار شرط در این ماده باید رعایت شود بایستی اولاً - شخصی که بدکاران و مجرمین را پناه داده و از نظر مخفی داشته است علم و اطلاع به رفتار و اعمال آنان داشته باشد. ثانیاً - با اراده و میل پناه گاه برای آنان تهیه کرده باشد.

ثالثاً - عادت به تهیه و تدارک مسکن و ماوا یا پناه گاه و محل اجتماع بدکاران و مجرمین داشته باشد. رابعاً - بدکاران و مجرمین مشغول راه زنی یا قیام بر علیه نظام حکومت یا امنیت عمومی و تجاوزات مجرمانه نسبت باشخاص یا املاک باشند.

قسمت دوم - اثر معاونت در جرم در صلاحیت

۸- موردیکه متهمین ممکن است در محاکم عمومی مختلف محاکمه شوند - محکمه صالحه که صلاحیت رسیدگی بممل مجرم اصلی دارد طبقاً برای رسیدگی بممل معاون جرم نیز صالح است اما اگر نتوان به علت وضعیت شخصی متهمین مجرم اصلی و معاونین را در يك محکمه محاکمه نمود و بایستی در محاکم مختلف از قبیل (محکمه جنائی محکمه استیناف یا محکمه جنحه) محاکمه شوند بایستی توسل به دو قاعده ذیل جست - اولاً - قاعده غیر قابل تقسیم بودن محاکم اجرا میشود. ثانیاً - از دو محکمه عادی که از درجات مختلف باشند آن محکمه که از حیث درجه بالاتر است صلاحیت رسیدگی به کار مجرمین اصلی و معاونین او را دارد. بنابراین محکمه استیناف در موضوع رسیدگی جرم جنحه که در آن عمل یکی از ضابطین عدلیه یا یکی از قضاة در حین انجام وظیفه رخالت داشته است صالح میباشد و معاونین جرم و سایر مجرمین نیز در آن محکمه محاکمه میشوند و فرقی نیست بین آنکه ضابط عدلیه یا یکی از قضاة که فوقاً ذکر شد مجرم اصلی یا شریک جرم و معاون جرم باشد.

وقتیکه محکمه استیناف بهت سمت یکی از متهمین صالح برای رسیدگی میباشد سایر شرکاء جرم و معاونین جرم نیز در آنجا بمحاكمه جلب میشوند.

۹- موردیکه بعض از متهمین ممکن است در محاکمه عادی و بعض دیگر در محاکم اختصاصی محاکمه شوند - وقتی که بین مرتکبین جنایت یا جنحه اشخاصی باشند که نمیتوان آنان را در محاکم نظامی یا دریائی محاکمه نمود تمام متهمین بمحاکم عادی جلب میشوند (قانون محاکمات نظامی «نیروی زمینی» ماده ۷۶ «نیروی دریائی» ماده ۱۰۳) مع هذا بایستی متذکر شد که خرید و اختفا یا برثیقه قبول کردن اسلحه و مهمات و البسه جنگی و تجهیزات کوچک و سایر اشیاء نظامی از اعطالی نیست که نسبت به غیر نظامی ها معاونت در جرم فرض شده و بنا بر این تمام متهمین نظامی که مباشرت در فروش نموده یا تعدی و تدریج روا داشته اند یا اشیاء مزبور را بوثیقه گذارده اند در محاکم جنحه محاکمه شوند بلکه اینها اعمال مشخص و معین متمایز از یکدیگر می باشند که در مواد ۲۴۷ قانون محاکمات نظامی (نیروی زمینی) و ماده ۳۲۹ (قانون نیروی دریائی) پیش بینی شده و تعقیب متهمین را تقسیم کرده و هر دو سه را در صلاحیت مخصوص خود گذارده است باین معنی که نظامی ها در مقام صلاحیتدار نظامی و غیر نظامی ها در مقابل محکمه جنحه محاکمه میشوند - قاعده که در مواد ۷۶ و ۱۰۳ قانون محاکمات نظامی وضع شده است در موردی قابل اجراست که نظامیان و غیر نظامی ها در يك امر و در يك و هاله تعقیب شده باشند و در موردی که دخالت يك دسته (متهمین نظامی یا کشوری) پس از محکومیت متهمین دسته دیگر بمبدأ کشف شود قاعده مزبور اجرا نخواهد شد - بنا بر این شخص غیر نظامی که متهم به معاونت در سرقت اسلحه جنگی است و مجرم اصلی آن نظامی می باشد در صورتی که مجرم اصلی در موضوع تعقیب معاون جرم بوسیله شورای جنگ (Conseil de guerre) محاکمه شده و

محکومیتش قطعی شده باشد برای محاکمه به محکمه جنحه جلب خواهد شد - به همین طریق اگر تحقیقاتی نسبت به دو نفر که یکی از آنان نظامی باشد شروع شده باشد اگر نسبت به متهم غیر نظامی قرار منع تعقیب صادر شود قاضی تحقیق بایستی کار را متوقف نموده و تعقیب قضیه را به محکمه نظامی واگذار نماید.

اما تیرگه متهم غیر نظامی حق محاکمه راجع به متهم نظامی را از محکمه سلب نمینماید زیرا در موقعی که کار بمحکمه مزبور ارجاع شده است صلاحیت رسیدگی را داشته است.

استثنا آتی که به قاعده مصرحه در ماده ۷۶ قانون محاکمات نظامی وارد آمده بقرار ذیل میباشد:

اولا - وقتی که تمام متهمین نظامی هستند یا در ردیف نظامیان باشند اگر چه يك یا چند نفر از آنان بهت وضعیتي که در موقع ارتکاب جنایت یا جنحه داشته اند بایستی قاعدتاً در محکمه نظامی محاکمه شوند.

ثانیا - اگر جنایت یا جنحه بوسیله اشخاصی که بایستی در شورای جنگ Conseil de guerre محاکمه شوند یا بوسیله خارجی ها ارتکاب شده باشد.

ثالثا - اگر جنایت یا جنحه در خاک فرانسه در ارتش و در مقابل دشمن ارتکاب شده باشد (قانون نیروی زمینی ماده ۷۷).

ماده ۱۰۴ قانون نیروی دریائی استثنائی شبیه استثنای مزبور بماده ۱۰۳ وارد آورده است.

قسمت سوم - مجازات - تعقیب

۱۰- قاعده - معاونین جرم يك جنایت یا جنحه بهمان مجازاتی که مجرمین اصلی آن جنایت یا جنحه محکوم میشوند محکوم خواهند شد مگر در مواردی که قانون طور دیگری مقرر کرده باشد (ماده ۵۹ قانون مجازات عمومی).

باید متذکر بود که مجازات مقرر در باره معاون جرم مجازاتی است که قابل اجراست نه اینکه بهمان میزان

تصریح شده در باره اش مقرر شود و همچنین سری که در امر جرح و ضرب نسبت به پدرش معاون جرم بوده و محرك شمرده میشود یا دستور ارتکاب جرم را داده مشمول تشدید مجازاتی که در ماده ۳۱۲ قانون مجازات پیش بینی شده میباشد.

۱۲ - **علل تخفیف مجازات** - وقتی که کیفیاتی باعث تغییر قضیه شده و سبب می شود که مجازات تخفیف یابد کیفیات مزبور نه فقط مؤثر در حال مجرم اصلی است بلکه برای معاون جرم نیز مفید واقع میشود بنا بر این در موردیکه جنایت یا جنحه معذور شناخته میشود معاون جرم از تخفیف مجازات که در ماده ۳۲۶ قانون مجازات تصریح شده استفاده مینماید.

۱۳ - **علل معافیت از مجازات** - معافیتی که در قانون برای مجرم اصلی مقرر شده است بحال معاون جرم نیز نافع است و این در موردی است که کیفیاتی در بین باشد که در نفس جرم و طبیعت آن مؤثر واقع شود مثلاً شروع بعمل سقط جنین که زن حامله شخصاً مباشر آن است و در قانون مجازاتی برای زن مقرر نشده در این مورد معاون جرم از مجازات معاف میشود و نیز در مورد شخصی که دختری را فریب داده ولی بعداً با او ازدواج مینماید معافیت از مجازات که در ماده ۳۵۷ تصریح شده بحال معاون جرم نیز مؤثر است بنابراین اشخاصی که معاون جرم شناخته میشوند از باب آنکه کمک و مساعدت در ربودن اموال که بوسیله زوج بضرر زوج دیگر واقع شده نموده اند یا معاون ربودن اموالی باشند که مرتکب پسر است و بضرر اقوام خود مالی را ربوده است از معافیت مجازات که در قسمت ۱ ماده ۳۸۰ تصریح شده استفاده مینمایند مهذا با در نظر گرفتن مقررات استثنائی قسمت دوم ماده ۳۸۰ این معافیت در باره معاونین جرم که مرتکب اختفاء مال مسروقه شده اند نمیشود و قواعد عمومی مجازات در باره آنان مقرر میشود.

۱۴ - **استقلال تعقیب معاون جرم** - تا وقتی که

که در باره مجرم اصلی مقرر میشود بایستی در باره معاون جرم نیز اعمال گردد بهمین جهت ممکن است معاون جرم به مجازاتی بیش از مجازاتی که در باره مجرم اصلی مقرر شده است محکوم شود.

۱۱ - **علل تشدید مجازات** - طبیعت و کیفیت معاونت در جرم تابع طبیعت و کیفیت جرم اصلی است بنابراین معاون جرم هم بنوبه خود مشمول تمام کیفیات مشدده میباشد اگرچه جاهل به کیفیات مزبور باشد.

اما راجع به تشدید مجازات که در اثر کیفیات مادی حاصل میشود مثلاً جرایمی که در منازل مسکون در شب واقع شده و به علت وقوع جرم در مکان همین مزبور ایجاد سبب متدنه نموده و غیره همان کیفیات در وضعیت معاون جرم نیز تأثیر خواهد داشت بمعنی دیگر معاون جرم بایستی متحمل عواقب تشدید مجازات بشود خواه وجود جای و مکان معینی سبب تشدید آن مجازات شده یا ساعتی که قضیه واقع شده یا طرز و کیفیتی که جرم وقوع یافته ایجاد سبب مشدده برای جرم نموده باشد.

وقتی که سبب تشدید مجازات فقط سمت مجرم اصلی میباشد در این صورت کیفیات مشدده ملازمه با وجود مجرم داشته و در مورد معاون جرم نیز مؤثر است (۵) اما باید دانست که سمت شخصی معاون جرم نمیتواند مجازات او را تشدید نموده که در باره اش مجازاتی را قائل شوند که برای مجرم اصلی قائل نشده اند مثلاً مادری که به علت کمک و مساعدت در ربودن عمل منافی عصمت یا ازاله بکارت که نسبت به دخترش روا داشته اند معاون جرم محسوب شود همان مجازاتی را دارد که در باره مجرم اصلی مقرر میشود بدون اینکه تشدید مجازات که در ماده ۳۳۳ قانون مجازات

(۵) بنابراین مواد ۱۴۵ و ۱۴۶ قانون مجازات در باره معاون جرم جعل که مجرم اصلی مستند رسمی دولت یا مأمورین بهدات عمومی میباشد نیز قابل اجرا است (راجع است تشدید مجازات جعل) و همچنین ماده ۳۱۷ قانون مجازات درباره معاون جرم سقط جنین که مجرم اصلی آن قابل است نیز اجرا میشود (تشدید مجازات سقط جنین).

عملی واقع نشده باشد معاون جرم را نمیتوان تعقیب نمود اما ضرورت ندارد که قابل مجازات بودن عمل یا جرم مزبور نسبت به کسی که مرتکب اصلی شناخته میشود محرز شده باشد از این قاعده چنین نتیجه میشود که معاون جرم ممکن است درحالی که مرتکب اصلی مجهول باشد یا اگر هم معلوم و معین است تحت تعقیب قرار نگرفته باشد باز هم مستقلاً تعقیب گردد که تبرئه مرتکب اصلی مانع از این نخواهد بود که بعداً معاون جرم تعقیب شود مگر اینکه دلائل تبرئه مرتکب اصلی روی این زمینه قرار بگیرد که عمل استناد داده شده یا واقع نشده است و با اینکه عمل قابل مجازاتی نبوده است .

گذشته از این چنین نتیجه میشود که کیفیاتی که (مشده یا مخفیه) در موقع تعیین مجازات در باره مرتکب اصلی در نظر گرفته نشده یا فراموش شده باشد نسبت به او اعمال گردد ممکن است در باره معاون جرم ملحوظ شود و نیز عملی که بابت خصوصیت شخصی که مرتکب اصلی جرم داشته است جنایت محسوب شده است (مثلاً سرقتی که يك نفر نوکر یا شاگرد کسی مرتکب شده باشد) به معاون جرم حق میدهد که محکمه جنحه را برای رسیدگی بجرم ارتكابی خود صالح بداند .

ولی بایستی در نظر داشت که معاون جرم را نمیتوان تعقیب کرد مگر اینکه مرتکب اصلی در خاک فرانسه تعقیب شده باشد بنابراین اگر جرم جنحه در خارجه واقع شده باشد (سرقت) مرتکب اصلی بفرانسه معاودت نکرده باشد تعقیب معاون جرم بعنوان اختفاء مال مسروقه مثلاً در مقابل محاکم فرانسه بعمل نیاید .

۱۵ - شرح جرم و کیفیت آن در متن حکم -

۱ - موقعیکه مرتکب اصلی و معاون جرم یک مرتبه تعقیب شده اند - ابتدا خصوصیات کار مرتکب اصلی را خاطر نشان میکنند سپس راجع به معاون جرم اضافه مینمایند (مورد اول) زید چون در مورخه بوسیله پیش کشی یا وعده (یا تهدید یا غیره) زید مزبور را ترغیب و اغوا بارتکاب ربودن مال که فوقاً تشریح شده نموده است . لذا (مورد دوم) چون در مورخه

تعلیماتی که زید مزبور داده است که مال مورد بحث که فوقاً تصریح شده بر باید لذا

(مورد سوم) چون در مورخه برای زید مزبور اسلحه تهیه کرده است (یا آلات و ادوات یا و غیره) که اسلحه و آلات مزبور برای ارتکاب ربودن مال برای او بکار رفته است و عمرو میدانسته است که اسلحه یا ادوات و آلات و وسایل مزبور برای همین مقصد بکار خواهد رفت . لذا

(مورد چهارم) چون در مورخه با داشتن آشنائی بزید مزبور کمک و مساعدت نموده برای اینکه بقوانند ربودن مال مورد بحث را سهل و آسان نمایند و یا در موقع ربودن کمک و مساعدت نموده لذا پناه دادن به بدکاران (مجرمین) - چون در مورخه با علم بر رفتار جنایتکارانه زید که مرتکب سرقت در جاده های عمومی شده است یا مرتکب اکراه بر علیه اشخاص که فوقاً تشریح شده گردیده و به زید مزبور جا و مکان داده و او را پناه داده است یا مکانی برای او تهیه کرده است که در آنجا مخفی بماند یا با جنایتکاران جمع داشته باشند لذا

۳ - تعقیبات جداگانه - اگر مرتکب اصلی

با معاون جرم در یکبار تعقیب نشود بایستی بطریق ذیل عباراتی برای هیئت منصفه محکمه انشاء نمود .

۱ - آیا مبلغی وجه نقد متقلبانه و در غیاب صاحب مال (سرقت) در مورخه ۱۹۲۵ بر ضرر زید ربوده شده است یا خیر ؟

آیا ربودن مال مورد بحث (سرقت) در شب ارتکاب شده است یا خیر .

آیا سرقت مزبور در منزلی که محل سکونت بوده واقع شده یا نه .

۲ - آیا زید مقصراست که در مورخه ۱۹۲۵ با علم و اطلاع کمک و مساعدت بمرتکب یا مرتکبین اصلی سرقت که فوقاً تشریح شد نموده یعنی در اعمالی که ارتکاب جرم را برای آنان سهل کرده و یا در اعمالی در موقع وقوع سرقت به آنان کمک نموده است .

ش : امیر علانی